

Yleissivistävien koulutuspalveluiden toimintakertomus 2024 ja talousarvion toteutuminen 31.12.2024

Sivistyslautakunta 25.02.2025 § 30
25/02.06.01/2025

Valmistelija

Vs. sivistysjohtaja Eija Saarela, puh. 044 4294 212,
Talouspäällikkö Tuomo Kallio, puh. 044 4294 315

Toimintavuosi 2024

Vuoden 2024 aikana valmistui kaupunginhallituksen (18.9.2023 § 241) käynnistämä varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluiden palvelutarve- ja palveluverkkoselvitys, jota täydennettiin tarkemmalla talousselvityksellä. Ennusteen mukaan koulutuspalveluiden kokonaisoppilasmäärä kääntyy laskuun siten, että painotus ala- ja yläkoulujen kohdalla muuttuu. Alakoulujen oppilasmäärän ennustetaan vähenevän seuraavaa lukuvuoteen mennessä, kun taas yläkoulun oppilasmäärä hieman nousee. Syksyllä 2024 päivitettyjen ennusteiden valossa lukuvuoteen 2031-2032 mennessä kokonaisoppilasmäärän vähenemä olisi -575 oppilasta. Valtuusto käsitteli esityksen kokouksessaan 11.11.2024 §65 linjaten kouluverkon mahdollisia muutoksia. Valtuuston linjausta toimeenpannaan vuoden 2025 aikana valmistellen ensimmäisenä Niemelän koulun lakkauttamispäätös valtuuston käsiteltäväksi.

Vuoden aikana päivittyi ja valmistui useita koulujen jokapäiväiseen toimintaan liittyviä suunnitelmia; Ylivieskan koulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2024-2026, Ylivieskan kaupungin esi- ja perusopetuksen sekä lukion opiskeluhoitosuunnitelma 2024-2026 sekä Ylivieskan kaupungin koulujen digipedagogiikan strategia 2024 – 2026. Tämän lisäksi päivitettiin Ylivieskan perusopetuksen opetussuunnitelma 1.8.2024 voimaan astuneen tuntijakoasetuksen mukaiseksi B1-kielen opetuksen lisäämisestä vuosiluokilla 6.-9. Näissä koulutuspalveluiden omissa kehittämissuunnitelmissa on ollut oleellista hyvin onnistunut työryhmätyöskentely, jossa on ollut kattava edustus kaikilta kouluilta.

Eleven+alueen etälukiohankkeen päätyttyä 31.7.2024 yhteistyökuntien kanssa laadittiin ja hyväksyttiin uuden JokiElukion yhteistyösopimus sekä JokiElukion toimintamalli. Toimintamalli on etäopetuksen teknisen toteutuksen malli, talousmalli ja hallintomalli, joiden pohjalta uusi etälukiotoiminta on helposti toteutettavissa. Myös JokiElukion aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma 2021/2022 hyväksyttiin.

Hanke- ja kehittämistoiminta on vuoden 2024 aikana ollut jälleen vireää. Koulujen kerhohankkeet sekä Harrastamisen Suomen mallin mukainen harrastustoiminta on jatkunut. Tämän lisäksi hyvinvointipalvelujen kanssa yhteistyössä toteutetussa Liikkuva Ylivieska ja Move!-liikuntaneuvonta -hankkeessa on saatu hyviä tuloksia. Erasmus + -hankkeiden kautta on toteutettu oppilas- ja opettajaliikkuvuuksia. Lukiossa vuonna 2024 alkanut oppimisen tuen hanke jatkuu vuoden 2025 puolella. Vuoden 2024 aikana päättyi perusopetuksen tasa-arvo -hanke sekä perusopetuksen ja lukiokoulutuksen korona-ajan tukihankkeet, jotka raportoitiin OKM:lle ohjeistuksen mukaisesti. Hankerahoituksia haetaan edelleen mahdollisuuksien mukaan vuoden 2025 aikana. Vuoden 2025 talousarvioon tehty varauksia mahdollisiin omarahoitusosuuksiin.

Kouluilla tarvitaan erilaisia tukitoimia, jotta tukea tarvitsevien oppilaiden opetus voidaan järjestää lain edellyttämällä tavalla. Vuoden 2023

kouluterveyskyselyn Ylivieskan tuloksissa oppimisen ja koulunkäynnin tuen ja koulussa saatavan aikuisen tuen osalta on tapahtunut positiivista kehitystä vuoteen 2021, mutta lasten ja nuorten arkielämän hallinnan ja mielenhyvinvoinnin osalta tulokset ovat heikentyneet. Tämä haastaa myös koulun toiminnan kautta järjestettäviä tukitoimia. Seuraava laaja THL:n kouluterveyskysely toteutuu vuonna 2025.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä on aloittanut toimintansa vuoden 2024 aikana. Monialainen yhteistyö on alkanut rohkaisevasti tunnistaen erilaisia kehittämiskohteita ja tehostamistoimia. Esimerkiksi Pohteen järjestämässä perusopetuksen oppilaiden terveystarkastuksissa ja koulupsykologipalveluissa havaittiin kanteluun johtaneita puutteita. Niukat taloudelliset resurssit edellyttävät tukitoimien uudelleen organisoimista ja yhdenvertaisten kriteerien laatimista. Vuonna 2025 voimaantulevat oppimisen tuen muutokset otetaan huomioon kokonaissuunnittelussa.

Talouden toteutuminen

Vuoden 2024 talousarvion tulot toteutuivat ennakoitua paremmin. Myyntituottoja kertyi selkeästi ennakoitua enemmän. Suurin tuloarvion ylitys oli lastensuojelulain perusteella sijoitettujen lasten opetuksen myyntituotot kunnilta. Osa saaduista avustuksista jaksotettiin hankkeiden toteutumisen perusteella seuraavalle toteuttamisvuodelle 2025. Jaksotusten määrä oli yhteensä 54 922,25 euroa, edellisenä vuonna 348 949,01 euroa. Tämä heikensi vuoden 2024 tulosta, mutta parantaa vastaavasti vuoden 2025 tulosta. Valtionosuudet käyttötalouden kotikuntakorvauksiin toteutuivat hieman ennakoitua suurempina. Kokonaisuudessa tuloarvio ylittyi 391 564,14 eurolla.

Vuoden 2024 talousarvion laadinta tehtiin haastavassa tilanteessa, kun palveluiden kysyntä eli oppilasmäärän kasvu on päättynyt. Talousarvioesitystä jouduttiin sopeuttamaan talousarvion laadintaprosessin aikana. Yleinen kustannusten nousu oli varsin suurta, joka näkyi oppilaiden ja opiskelijoiden tarvikekustannuksissa.

Kaupunginvaltuusto myönsi (9.12.2024 72§) sivistyslautakunnan esityksestä 541 978 euron lisämäärärahan (netto), josta pääosa 377 978 euroa palkkakustannuksiin.

Palkkamäärärahojen toteutumaprosentti oli 100,9 %, ylitystä 142 526,65 euroa. Palkkakustannuksia nostivat sopimuksen mukaiset korotukset kevään ja syksyn alussa. Talousarvion palkkavarus oli 2,99 %. Palkkojen sopimuskorotusten suuruus touko- kesäkuussa oli noin 3,67 %, joidenkin arvioiden mukaan korotusten kustannusvaikutus vuodelle 2024 on 3,11 %. Sairausajan palkkakustannukset ovat kasvaneet vuodesta 2023, joka heijastuu myös palkkojen kokonaistoteutumisessa.

Toiminnoittain tarkasteltuna suurimpia poikkeamia varsinaisen talousarvion määrärahoihin tapahtui oppilashuollon osalta, jossa palkkamäärärahat ylittyivät talousarviomuutoksesta huolimatta. Oppimisen tukea tarvitsevien oppilaiden lukumäärä on kasvanut ja heidän tuekseen jouduttiin palkkaamaan koulunkäynninohjaajia. Pienluokkien lakisääteiset ryhmäkoot ovat nyt lähes täynnä. Näiden oppilaiden opetukseen ja oppilashuoltoon oli välttämätöntä lisätä henkilöresurssia ja suunniteltu sopeuttaminen ei ollut mahdollista ennakoidulla tavalla.

Perusopetuksen hallinnon osalta tapahtui määrärahan ylitystä, jonne kirjattiin osa rehtoreiden palkkakustannuksista, vähentäen opetuksen

palkkakustannuksia, joten ylitys johtuu kirjaamiskäytännön tarkentamisesta.

Perusopetuksen opetuksen palkkamäärärahoihin tarvittiin lisämäärärahaa talousarviomuutoksen yhteydessä. Lisäksi ylivieskalaisten lastensuojelulain perusteella muihin kuntiin sijoitettujen oppilaiden opetuksen kustannuksiin varatut määrärahat ylittyivät selkeästi 86 538,46 €. Samoin ylittyivät kotikuntakorvaukset ylivieskalaisista oppilaista, jotka kävivät koulua muissa kunnissa.

Koulutarvikkeiden ja erityisesti kirjojen hinnat ovat nousseet merkittävästi. Hintojen yleinen kallistuminen heijastui koulujen tarvike- ja työainekustannuksiin. Tästä huolimatta koulut toimivat säästävaisesti ja toiminnassa kertyi myös kustannussäästöjä.

Koulukuljetuksiin varatuissa määrärahoissa kertyi säästöjä.

Ruokapalveluiden laskutus ylittyi 22 816,71 €. Kiinteistöpalveluiden siivouksen osalta kertyi säästöä. Pääomakustannusten sisäinen laskutus toteutui ennakoidusti. Iltapäivätoiminnan osalta kertyi säästöjä, IP-toiminnan kysyntä on jossain määrin vähentynyt, joka vähensi maksutuottoja.

Lukion hallinnon osalta palkkamäärärahat ja leasing- kustannukset ylittyivät. Lukion opetustoimintaan sisältyy myös lukion hankkeiden kustannukset, jotka osaltaan nostavat lukion opetuksen määrärahojen toteutumaa, mutta näkyvät toisaalla tulojen toteutumisissa. Opetuksen kustannuksia nosti ennakoitu suuremmat palkkojen korotukset. Opiskelijamäärän kasvusta huolimatta opetuksen kustannukset alittuivat. Opetuksen osalta merkittävin muutos lukiokoulutuksen osalta on toisen asteen oppivelvollisuuden laajeneminen uudelle ikäluokalle. Kaupunki tarjoaa opiskelijoille maksuttomat kirjat ja opiskelutarvikkeet. Opiskelijamäärän kasvu aiheutti ennakoimattomia lisähankintoja. Oppimateriaaleihin ja opiskelijoiden laitteiden leasing kustannukset ylittivät määrärahavaraukset. Oppimateriaaleihin käytettiin yhteensä 112.439 euroa. Lukion ruokapalveluiden kustannukset ylittivät määrärahavarauksen. Kokonaisuudessaan lukiokoulutuksen osalta talousarvio toteutui lähes ennakoidusti.

Koulutuspalveluiden osalta huolestuttavaa on oppilashuoltopalveluiden ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrän kasvu. Tähän ongelmaan ei ole ratkaisuja pelkästään koulutuspalveluilla. Kyse on perheiden ja vanhempien ongelmista sekä jatkossa hyvinvointialueen palveluiden saatavuudesta.

Yhteenvetona yleissivistävän koulutuksen taloudesta ja toiminnasta vuodelta 2024 voi todeta, että talousarvio toteutui varsin hyvin. Liikkumavara oli ennakkoon erittäin pieni ja edellytti lisätalousarvion laadintaa. Ennakoitu paremmin toteutuneet tuloarviot riittivät kattamaan osan määrärahojen ylityksistä. Lisätalousarvion jälkeen tulojen toteutumaprosentti oli 128,6 %, menojen toteutumaprosentti oli 98,7 %.

Tulevaisuuden suuri haaste on perusopetuksen oppilasmäärien aleneminen. Tämä edellyttää muutoksia koulujen palveluverkkoon ja resursointiin. Syksyllä laadittiin ja hyväksyttiin koulutuspalveluiden kehittämissuunnitelma, jonka vaikutus näkyvät sekä toiminnassa että taloudessa. Varsin voimakkaasti aleneva opiskelijamäärän lasku vähentää myös kaupungin valtionosuuksia ja vaikeuttaa kaupungin rahoitusasemaa.

Vuodesta 2025 tulee haastava, kun sopeuttaminen tulee tehdä pääosin syyslukukauden aikana.

Koulutuspalveluiden investointimääräraha 30 000 euroa jäi käyttämättä, joka voidaan todeta säästönä.

Koulutuspalvelut	TA			TP toteutuma			TOT meno%	TOT tulo%	TOT netto%
	menot	tulot	netto	menot	tulot	netto			
Koulutoimen hallinto	357 499	100	357 399	303 884	1 210	302 674	85,0 %	1209,8 %	84,7 %
Peruskoulutus	27 608 828	1 308 648	26 300 180	27 290 600	1 630 151	25 660 449	98,8 %	124,6 %	97,6 %
Lukio- ja ammattikoulutus	2 720 902	71 950	2 648 952	2 701 895	140 902	2 560 994	99,3 %	195,8 %	96,7 %
Yhteensä	30 687 229	1 380 698	29 306 531	30 296 379	1 772 262	28 524 117	98,7 %	128,4 %	97,3 %

Toimintakertomuksen tulee sisältää seuraavat osat ja tiedot:

- Toimintakertomus vuodelta 2024
- Talousarvion toteutuminen 31.12.2024
- Toiminnallisten tavoitteiden eli strategisten tekojen toteutuminen ja
- Tunnuslukutiedot 2024

Em. materiaalit ovat esityslistan oheismateriaaleissa.

Sivistyslautakunta on aikaisemmin (21.1.2025 § 10) hyväksynyt arvion sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuudesta.

Sivistysjohtaja ja talouspäällikkö esittelevät toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tarkemmin kokouksessa.

Esittelijä

vs. sivistysjohtaja Eija Saarela

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta merkitsee toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 2024 asiakirjat tiedoksi ja hyväksyy osaltaan sekä lähettää asiat edelleen kaupunginhallitukselle ja –valtuustolle:

1. toimintakertomuksen,
2. talousarvion toteutumisen,
3. strategisten tavoitteiden toteutumiset,
4. tunnusluvut 2024.

Päätös

1. Hyväksyttiin.
2. Hyväksyttiin.
3. Hyväksyttiin.
4. Hyväksyttiin.